

45 μάστοροι ή 1000 ή 3 για θυσία”

Θεατρική παράσταση

**Γυμνάσιο Σμίνθης
13 Μάη 2015**

Συγγραφή: Κατάκη Δήμητρα
σε συνεργασία με τις μαθήτριες και τους μαθητές
της Γ τάξης σχ. Έτους 2014-15

Εμφύχωση ομάδας και σκηνική διδασκαλία: Κατάκη Δήμητρα

Παίζουν με αλφαβητική σειρά:

Άρδαλη Σαμπιγά (Γ1)	Μαθήτρια 5	Αφηγήτρια
Καπζά Μέρτ (B2)	Μαθητής 2	Αδελφός 1
Κατραντζή Νεργκίς (Γ2)	Εγγονή	Συννυφάδα 1 (Αϊσέ)
Κιούρτ – Μεμεταλή Νιουρσέ (Γ2)	Μαθήτρια 2	Συγγραφέας
Κούλα Φατμέ (Γ2)	Μαθήτρια 1	Συντονίστρια 2 και Νεράιδα
Κουρού Νερμάν (Γ2)	Γιαγιά	
Μολλά – Ογλού Μουζεγιέν (Γ2)	Μαθήτρια 3	Συννυφάδα 2 (Εμινέ)
Μολλά – Χαλήλ Νεσρίν (Γ2)	Μαθήτρια 4	Γιουρκέ - Συντονίστρια 1
Ρουσιάν Μωχαμέτ (Γ2)	Μαθητής 3	Αδελφός 2
Σουλεϊμάν Χακάν (Γ2)	Μαθητής 1	Πρωτομάστορας

Ευχαριστούμε:

Τη διευθύντρια και τους/τις καθηγητές/τριες του Γυμνασίου Σμίνθης
Το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του Γυμνασίου Σμίνθης
Το Ζαχαροπλαστείο “ΤΣΑΛΑ” της Σμίνθης
Το Ίδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης
Τη Σύμβουλο Φιλολόγων Ν. Ξάνθης
Τους μαθητές και μαθήτρίες μας
Την κ. Μπουρουτζή Εμινέ και ιδιαιτέρως τις καθηγήτριες Βαγιανού Ελισάβετ, Καραμάνου Μαρίνα και Παπαζαφειρίου Παναγιώτα
Το Δημοτικό Ραδιόφωνο Ξάνθης

Λίγα λόγια για τις τοπικές παραλλαγές “Του γιοφουριού της Άρτας”

Η παραλογή “του γιοφουριού της Άρτας” είναι ευρύτατα διαδομένη σε όλα τα Βαλκάνια. Στην περιοχή της Ροδόπης εμφανίζεται με αρκετές παραλλαγές στην πομακική γλώσσα. Από Μύκη, Σάτρες, Ωραίων, Σμίνθη, Άσκυρα, Γλαύκη που τραγουδιούνται ακόμη από τους ντόπιους. Ο Κ. Μητσάκης (“Πομάκικες διασκευές του τραγουδιού για το “Γεφύρι της Άρτας”, Πρακτικά Γ' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού χώρου, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, Θεσσαλονίκη 1979, σελ. 461-492) κάνει μια ενδιαφέρουσα ανάλυση κάποιων από τις παραλλαγές αυτές και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μοιάζουν με αυτές της Καππαδοκίας και ότι: “Σε μια εποχή που ο Ελληνόφωνος χώρος ήταν πολιτικά και πολιτιστικά ενιαίος (πριν από τη μάχη του Ματζικέρτ, 1071) το τραγούδι για το γεφύρι της Άρτας πρέπει να πέρασε στη Δυτική Μικρά Ασία και τη Θράκη. Από τη Θράκη κατόπιν πέρασε στους Πομάκους της Ροδόπης, οι οποίοι καθώς αποτελούν μια ομάδα γεωγραφικά, κοινωνικά και πολιτισμικά απομονωμένη, έχουν διατηρήσει την αρχαϊκή μορφή του τραγουδιού”. Πιθανόν λοιπόν μέσω των πομακικών παραλλαγών πέρασε το τραγούδι από το χώρο της Ανατολής και την Ελλάδα προς τους άλλους βαλκανικούς λαούς.

Λίγα λόγια για το μικρό “ταξίδι” της ομάδας μας

Η ιδέα για αυτό το έργο ξεκίνησε όταν κατά την ενασχόλησή μας με το δημοτικό τραγούδι “στου γιοφυριού της Άρτας” στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας παρακολουθήσαμε με τα παιδιά τη βιντεοσκοπημένη παράσταση “Τρία αδέρφια χτίζανε...”, που έγραψε και δίδαξε ο συνάδελφος ΠΕ04 Λάζαρος Μιχαηλίδης, παίχτηκε από μαθητές/τριες του Γυμνασίου Σμίνθης το 1999 και βραβεύτηκε με ειδική διάκριση στους Περιφερειακούς αγώνες μαθητικού θεάτρου.

Το έργο εκείνο βασίζονταν σε μια από τις πολλές τοπικές πομάκικες παραλλαγές “Του γιοφυριού της Άρτας” και συγκίνησε ιδιαίτερα τα παιδιά, που ζήτησαν να “παίζουμε κάτι κι εμείς, κάτι καινούργιο, δικό μας”. Μου μετέδωσαν το μεράκι τους και άρχισα να γράφω ένα έργο στα μέτρα τους. Παρουσίαζα στην τάξη τις προτάσεις και τις ιδέες μου, τις μπόλιαζα με τις ιδέες των παιδιών και προέκυψε το κείμενο. Είχαμε φτάσει ήδη σ' ένα σταθμό του ταξιδιού. Οι άλλοι σταθμοί, αναγνώσεις, διανομή ρόλων, πρόβες. Παντού ενθουσιασμός και συγκίνηση. Δοκιμές, αλλαγές, εμπειρία και πορεία για τον προορισμό, την παράσταση, την “Ιθάκη”. Μπορεί και να μην είναι, όμως την περιμέναμε. Αλλά αυτά που κερδίσαμε μέσα στις δύσκολες συνθήκες που αναπτύσσεται κάθε μαθητική προσπάθεια είναι κιόλας πολλά.

Δήμητρα Κατάκη

“Αυτό το έργο ήταν πολύ δημιουργικό για όλους μας. Διότι παράλληλα συνδεόταν με το μάθημα της Ν. Λογοτεχνίας. Με την ιδέα όλοι ενθουσιαστήκαμε και όλη η ασχολία μας γι' αυτό γινόταν με μεγάλη χαρά.”

Κιουρτ – Μεμεταλή Νιουρσέ, μαθήτρια Γ2

“Αν και είχα άγχος έχω ωραίο ρόλο και το χαίρομαι.”

Κατραντζή Νεργκίς, μαθήτρια Γ2

“Χαίρομαι που για πρώτη φορά συμμετέχω σε θεατρική παράσταση.”

Κούλα Φατμέ, μαθήτρια Γ2

“Χαίρομαι που συμμετέχω σε μια τέτοια δραστηριότητα μέσα από την οποία προβάλλεται και η τοπική μας παράδοση.”

Μολλά – Ογλού Μουζεγιέν, μαθήτρια Γ2

Σαράντα πέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες
γιοφύριν εθεμέλιωναν στην Άρτας το ποτάμι.
Ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν.
Μοιρολογούν οι μάστορες και κλαίν οι μαθητάδες
"Αλίμονο στους κόπους μας, κρίμα στις δουλειές μας,
ολημερίς να χτίζουμε, το βράδυ να γκρεμιέται."

Πουλάκι εδιάβη κι έκατσε, αντίκρυ στο ποτάμι,
δεν εκελάηδε σαν πουλί, μηδέ σαν χελιδόνι,
παρά εκελάηδε κι έλεγε ανθρώπινη λαλίτσα:
"Αν δε στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει
και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη,
παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,
που έρχεται αργά τ' αποταχύ και πάρωρα το γιόμα."

<p>Ντο δεις με πρωτομάστορα, έλα Δάφνεμ ποταμέ και στένω το γεφύρι σ' ; ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Αν δίγω σε τον κύρη μου, έλα Δάφνεμ ποταμέ άλλο κύρην πα κι έχω! ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Ντο δεις με πρωτομάστορα, έλα Δάφνεμ ποταμέ και στένω το γεφύρι σ' ; ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Αν δίγω σε τη μάνα μου, έλα Δάφνεμ ποταμέ άλλο μάναν πα κι έχω! ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Ντο δεις με πρωτομάστορα, έλα Δάφνεμ ποταμέ και στέκει το γεφύρι σ' ; ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Αν δίγω σε τ' αδέρφια μου, έλα Δάφνεμ ποταμέ άλλ' αδέρφια πα κι έχω! ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Ντο δεις με πρωτομάστορα, έλα Δάφνεμ ποταμέ και στερένω το γεφύρι σ' ; ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p> <p>Αν δίγω σε την κάλη μου, έλα Δάφνεμ ποταμέ καλύτερον ευρήκω! ε, Δάφνεμ και μυριγμένε</p>	<p><i>Trimína brátýe gráda gradého</i> <i>Dnéskom yo grádyöt nóshnom so tári.</i> - Brátýele, brátýe, trimínka brátýe, <i>Kurbáne íshte, kurbáne shtem gi vídime.</i> Brátýele, brátýe, trimínka brátýe, <i>Kótmune dóyde rónvono lúbe</i> <i>Ránko da dáy, progímko da donése</i> <i>Néye shte vgrádime sredé temélion</i> <i>Sredé temélion, sredé gredónam.</i> <i>Zadála so yo, podála so yo</i> <i>Hýurké kadóna, Stabúl gelína.</i> * - Koláy gelénu, trimína brátýe! * - I Alláh razóla Hýurké kadóna! - Yóti mi pláchesh rónvichko lúbe? (2) - Kak da ne pláchom Hýurkyó kadóna? <i>Yizgubil si som srébaran pórsten</i> <i>Yizgubil si som srébaran pórsten sredé temélion</i> <i>Yizgubil si som teléno chévrýo sredé gredóno.</i> - Ne móy mi pláka, rónvichko lúbe <i>Nýe shte namérimé srébaran pórsten</i> <i>Srébaran pórsten, téleno chévrýo.</i> <i>Vasúka mu so vasprióti mu so Hýurké kadóna</i> <i>Da si mu íshte srébaran pórsten</i> <i>Srébaran pórsten, téleno chévrýo.</i> - Brátýele brátýe, trimínka brátýe <i>Fatáyte yo, vgradáyte yo</i> <i>As mermér tashalári</i> <i>Sredé temélien, sredé gredóno!</i> - Brátýele brátýe, trimínka brátýe <i>Púsnite mo, brátýele!</i> <i>Ye som yostíla máchko deténtse</i> <i>Máchko deténtse razvítko mi yo</i> <i>Razvítko mi yo pak ne povítko.</i> - Ne móy mi pláka, rónvichko lúbe! <i>S' róko ti máhna «nadzát so vórni»</i> <i>Ti mi so yishkúpem, po nabarzhévash.</i> <i>S' óko ti mîgna «nadzát so vórni».</i> <i>Ti mí so i yishkúpem, po natarchévash.</i> - Ye si mi rékol gládni yostánate <i>Ye si mi rékol za vódo zagoréhte.</i> - Ne móy mi pláka, rónvichko lúbe! <i>Nýe shte mu náydeme drúchko maychínko</i> <i>Te shte go rónýe, te shte go zahráni</i> <i>Te shte mu stóri létvo lyulchínko i te shte go</i> <i>zalúlé</i> <i>I to shte da réche «Te si mo máyka i zalúlé»</i></p>	<p>Τρία αδέρφια τοίχο χτίζανε Τη μέρα τον χτίζουν το βράδυ γκρεμίζεται. - Αδελφάκια μου, αδέρφια, τρία αδέρφια Θυσία θέλει, θυσία θα του κάνουμε. Αδελφάκια μου, αδέρφια, τρία αδέρφια Όποιου του έρθει η πρώτη αγάπη Νωρίς να δώσει, πρωινό να φέρει Αυτή θα εντοιχίσουμε στη μέση του θεμέλιου Στη μέση του θεμέλιου, στη μέση του τοίχου. Ξεκίνησε, ξεπρόβαλε Η όμορφη Χιουρκέ, νύφη από την Πόλη. * - Καλή ευκολία, τρία αδέρφια! * - Ο Θεός μαζί σου, όμορφη Χιουρκέ! - Γιατί μου κλαις, πρώτη μου αγάπη; - Πώς να μην κλαίω, όμορφη Χιουρκέ; - Έχασα το μεσαίο δαχτυλίδι Έχασα το μεσαίο δαχτυλίδι στη μέση του θεμέλιου Έχασα συρματοκέντητη μαντίλα στη μέση του τοίχου. - Μη μου κλαις, πρώτη μου αγάπη Εμείς θα σου βρούμε το μεσαίο δαχτυλίδι Το μεσαίο δαχτυλίδι, τη συρματοκέντητη μαντίλα. Το μανίκι σήκωσε, το φόρεμα σήκωσε η όμορφη Χιουρκέ Για να ψάξει να του βρει το μεσαίο δαχτυλίδι Το μεσαίο δαχτυλίδι τη συρματοκέντητη μαντίλα. - Αδελφάκια, αδέρφια, τρία αδέρφια Πιάστε την, εντοιχίστε την Με μαρμαρένιες πέτρες Στη μέση του θεμέλιου, στη μέση του τοίχου! - Αδελφάκια, αδέρφια, τρία αδέρφια Αφήστε με, αδελφάκια! Έχω αφήσει μικρό παιδάκι Μικρό παιδάκι, μου είναι αφάσκιωτο. Μου είναι αφάσκιωτο, μου είναι ξεσκέπαστο. - Μη μου κλαις, πρώτη μου αγάπη! Με το χέρι σου έγνεψα «πίσω γύρισε» Σε ειδοποίησα, εσύ πιο πολύ βιάστηκες. Με το μάτι σου έγνεψα «πίσω γύρισε» Σε ειδοποίησα, εσύ πιο πολύ επιτάχυνες. - Μου είχες πει πως πεινασμένοι μείνατε. Μου είχες πει πως για νερό διψάγατε. - Μη μου κλαις, πρώτη μου αγάπη! Εμείς θα του βρούμε άλλη μανούλα, Αυτή θα το φασκιώσει, αυτή θα το ταΐσει Αυτή θα του κάνει πλαγιαστή κούνια κι αυτή θα το κουνήσει Κι αυτό θα πει: «Αυτή είναι η μάνα μου που με κουνάει».</p>
---	---	--